

Euroopa kasutajatugi ühise põllumajanduspoliitika hindamiseks

SUUNISED

HINDAMISKAVADE KOOSTAMINE

JAANUAR 2023

This document contains the translation of the guidelines "Design of Evaluation Plans" March 2023. The translation is intended to make the guidelines more helpful and accessible to different stakeholders. Note: The translated text has not been subject to a layout and editorial check. The final reference text is the English version of the guidelines available at the following [link](#).

Autoriõiguse märged

© Euroopa Liit, 2023

Teabe taasesitamine on lubatud juhul, kui viidatakse selle allikale.

Soovitatav viitamine

EUROOPA KOMISJON – põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat – üksus A.3 (2023): suunised. Hindamiskavade koostamine. Brüssel, jaanuar 2023.

Vastutuse välistamine

Käesolevas aruandes esitatud teave ja arvamused on üksnes autori(te) omad ega pruugi kajastada komisjoni ametlikku arvamust. Komisjon ei taga aruandes esitatud andmete täpsust. Samuti ei vastuta komisjon ega ükski komisjoni nimel tegutsev isik aruandes sisalduva teabe kasutamise eest.

Euroopa kasutajatugi ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) hindamiseks vastutab seire ja hindamise toetamise eest ELi ja liikmesriikide tasandil. Kasutajatugi töötab Euroopa Komisjoni põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi üksuse A.3 „Poliitika tulemuslikkus“ juhiste kohaselt. Euroopa kasutajatugi ÜPP hindamiseks toetab kõiki hindamise sidusrühmi, eelkõige põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraati, riigi ametiasutusi, korraldusasutusi ja hindajaid, arendades ja levitades asjakohaseid meetodikaid ja vahendeid; kogub häid tavasid ja vahetab neid; suurendab suutlikkust ning suhtleb võrgustiku liikmetega hindamisega seotud teemadel.

Lisateave ÜPP hindamise Euroopa kasutajatoe tegevuse kohta on kättesaadav internetis Europa serveri kaudu (https://eu-cap-network.ec.europa.eu/eu-cap-network/support/european-evaluation-helpdesk_en).

Euroopa kasutajatugi ÜPP hindamiseks

Rue Belliard 12, Brussels, Belgium

+32 2 808 10 24

evaluation@eucapnetwork.eu

SISUKORD

Akronüümide loetelu	iv
Tänuavaldused	v
Sissejuhatus	1
1. Õigusraamistik	4
2. Ülevaade hindamiskavast	7
3. Hindamiskava põhisisu	9
3.1 Eesmärgid ja hindamisvajadused	11
3.2 Juhtimine ja koordineerimine	16
3.3 Sidusrühmade kaardistamine	19
3.4 Ajakava	22
3.5 Andmed ja teave	26
3.6 Teavitustegevus ja järelmeetmed	30
3.7 Ressursid, tehniline tugi ja suutlikkuse suurendamine	33
Lisa – Hindamiskriteeriumide määratlused	36

TABELID

Tabel 1. Ülevaade hindamiskavast (minimaalne ja soovituslik sisu)	7
Tabel 2. Hindamiskava 1. jao kavandatav sisu	11
Tabel 3. Hindamiskava 2. jao kavandatav sisu	16
Tabel 4. Hindamiskava 3. jao kavandatav sisu	19
Tabel 5. Hindamiskava 4. jao kavandatav sisu	22
Tabel 6. Hindamiskava 5. jao kavandatav sisu	26
Tabel 7. Hindamiskava 6. jao kavandatav sisu	30
Tabel 8. Hindamiskava 7. jao kavandatav sisu	33

JONISED

Joonis 1. Hindamiskava ülesehituse miinimumnõuded...**Error! Bookmark not defined.**

Joonis 2. Hindamiskava eri jagude vahelised seosed.....**Error! Bookmark not defined.**

SELGITUSED

1. selgitus. Kasutatud hindamiskriteeriumide määratlused	36
--	----

AKRONÜÜMIDE LOETELU

AKIS	Põllumajanduse teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteem
ATÜ	Aasta tööühik
ÜPP	Ühine põllumajanduspoliitika
CCO	Sektoriülene eesmärk
DG AGRI	Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat
EK	Euroopa Komisjon
FI	Rahastamisvahend
HPK	Maa hea põllumajandus- ja keskkonnaseisund
LAG	Kohalik tegevusrühm
M&E	Seire ja hindamine
MA	Korraldusasutus
LR	Liikmesriik
PMEF	Tulemuslikkuse seire- ja hindamisraamistik
EE	Erieesmärk

TÄNUAVALDUSED

Suunised on koostanud rahvusvaheline hindamiskavade rühm, kuhu kuulusid Costas Apostolopoulos, Neringa Viršilienė ja Sari Rannanpää. Täiendava panuse andsid Maria Coto, Jérôme Paperou ja Stephanie Vella. Tööd koordineeris Euroopa kasutajatugi ühise põllumajanduspoliitika hindamiseks Marili Parissaki juhendamisel. Kvaliteedi ja ühtsuse kohta andsid hinnangu Valdís Kudiņš ja Hannes Wimmer. Lõplike suuniste üldise kvaliteedi ja kujunduse eest vastutasid Brigit Zomer, Steve Gillman ja Jules Vincent.

Suuniste vastavust ELi poliitikaraamistikule on aidanud saavutada põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi esindajad.

Liikmesriikide esindajad kommenteerisid suuniste esialgseid versioone 2022. aasta novembris toimunud asjakohase foorumiga (nn kõlakoda) konsulteerimise käigus.

SISSEJUHATUS

Hindamise tähtsus: miks me ÜPP strateegiakavu hindame

Hindamistest on palju kasu poliitika paremal ja tõhusamal kavandamisel ja elluviimisel. Täpsemalt on ÜPP strateegiakavade hindamised kasulikud selleks, et

- näidata ÜPP strateegiakavade edusamme ja saavutusi ning põhjendada rahastamisvahendite kasutamist;
- anda teavet, mis võib parandada sekkumiste fookust ja seega suurendada poliitika tõhusust;
- tagada ÜPP strateegiakavade rakendamisega seotud aruandekohustuse täitmine ja läbipaistvus;
- pakkuda teabevahetuskanalit korraldusasutuse ning kava koostamises ja rakendamises osalevate peamiste sidusrühmade, sealhulgas Euroopa Komisjoni vahel;
- pakkuda tõendeid ja kindlat analüütilist alust tulevaste kavade/poliitika kujundamiseks;
- tagada pidev õppimis- ja täiustamisprotsess, mis aitab kaasa kavade rakendamise ja kavade edaspidise koostamise paremale kvaliteedile.

Õigusnõuetes on sätestatud tingimused, mis tagavad hindamiste tegemise. Ajavahemikul 2023–2027 peavad liikmesriigid hindama oma ÜPP strateegiakavu rakendamise ajal ja pärast rakendamist (järelhindamine). Määruse (EL) 2021/2115 artiklis 140 sätestatud õigusnõuete kohaselt on hindamiste eesmärk parandada kavade koostamise ja rakendamise kvaliteeti.

Miks on hindamiskava vaja?

Hindamiskava on kirjalik dokument, milles kirjeldatakse, kuidas Te oma ÜPP strateegiakava hindate ning kuidas kavatsete hindamistulemusi kasutada rakendamise ja otsuste tegemise parandamiseks. Hindamiskavas selgitatakse, kuidas Te kirjeldate oma ÜPP strateegiakava teemasid „Mis?“, „Kuidas?“ ja „Miks see on oluline?“.

Hindamisnõuete täitmiseks töötavad liikmesriigid välja hindamiskava, mis vastab määruse (EL) 2022/1475 II lisas loetletud miinimumnõuetele¹. Muu hulgas sisaldab hindamiskava teavet rakendusperioodiks 2023–2027 kavandatud hindamiste ja 2031. aasta järelhindamise kohta.

Hindamiskava esitatakse seirekomisjonile heakskiitmiseks hiljemalt üks aasta pärast ÜPP strateegiakava vastuvõtmist². Euroopa Komisjon võtab hindamiskava üksnes teadmiseks ega pea seda heaks kiitma. Siiski jagavad liikmesriigid hindamistoiminguid ja -tulemusi käsitlevat teavet Euroopa Komisjoniga pärast seirekomisjoni tehtud läbivaatust ning hiljemalt üks kuu enne iga-aastast läbivaatamiskoosolekut³. Millist teavet tuleb Euroopa Komisjoniga jagada⁴:

¹ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 4 lõige 1.

² Määruse (EL) 2021/2115 artikkel 140.

³ Määruse (EL) 2022/1475 artikkel 5.

⁴ Määruse (EL) 2021/2115 artikli 124 lõike 3 punkt d ja artikli 124 lõike 4 punkt c.

- teave hindamistoimingute ja -tulemuste kohta, täpsemalt hindamiste, nende kokkuvõtete ja hindamistulemuste järeelmeetmetega seotud edusammude kohta;
- kõik hindamiskavas tehtud muudatused.

Milles seisneb hindamiskava kasulikkus?

Hindamiskava tagab, et

- tehakse kõik asjakohased hindamistoimingud;
- kõigi vajalike hindamiste elluviimiseks on olemas piisavad ja asjakohased vahendid;
- hindamiseks vajalikud andmed on kättesaadavad õigel ajal ja sobivas vormingus.

Seega võimaldab hindamiskava liikmesriikidel

- parandada ÜPP strateegiakava planeerimist ja struktuuri;
- parandada seire ja hindamise suunitlust, luues nende vahel selge seose, ja viia see vastavusse ÜPP strateegiakavaga seotud eri sidusrühmade prioriteetsete vajadustega;
- parandada hindamistulemuste kasutamist, nendest tulenevat kasu, tõhusat integreerimist ja nendest teavitamist ning nende levitamist.

Suuniste eesmärk

Suunised „Hindamiskavade koostamine“ ei ole siduvad. Nende suuniste eesmärk on anda hindamiskavadele minimaalne ja soovitatav sisu, mida saab liikmesriikide vajadusi mööda veelgi kohandada.

Suunistel on kahekordne eesmärk:

- anda juhiseid hindamiskava koostamiseks, lähtudes õigusraamistikuga nõutavast minimaalsest sisust;
- pakkuda hindamiskavale täiendavat sisu, et edendada hindamiste paremat kavandamist, rakendamist ja kasutamist liikmesriikide tasandil.

Mittesiduvate suuniste sihtrühmad

Käesolevate suuniste peamine sihtrühm on ÜPP strateegiakava korraldusasutused, kes vastutavad hindamiskava koostamise eest. Muud sihtrühmad on seirekomisjon ja makseasutused, kes osalevad hindamiskava ettevalmistamises.

Suuniste ülesehitus ja sisu

Suunised sisaldavad hindamiskava põhielementide kirjeldust, võttes arvesse õigusaktides sätestatud miinimumnõudeid. Suunistes soovitatakse hindamiskava iga osa jaoks ka täiendavat sisu, kirjeldatakse põhimõisteid, mida käsitleda, tuuakse näiteid põhiküsimustest, mida hindamiskava iga osa koostamisel

küsida, ja tuuakse esile eri osade vahelised seosed. Suuniseid täiendab töövahendite kogum, mis sisaldab hindamiskava iga osa väljatöötamiseks kavandatud tööetappide üksikasjalikku kirjeldust.

1. ÕIGUSRAAMISTIK

Hindamiskava väljatöötamisel peavad liikmesriigid võtma arvesse seda, mida on asjakohastes määrustes sätestatud selle kohta, mida, millal ja kuidas tuleb hinnata.

Mida hinnata

Liikmesriigid hindavad iga erieesmärki (kokku 10) vähemalt üks kord rakendusperioodi jooksul, kui see on asjakohane, kooskõlas ÜPP strateegiakava sekkumisloogikaga. Erieesmärke võib hinnata eraldi või rühmas (st mitut eesmärki hõlmavad põhjalikud hindamised) kooskõlas ÜPP strateegiakava sekkumisloogikaga⁵. Kui erieesmärki rakendusperioodi jooksul ei hinnata, peaksid liikmesriigid seda põhjendama.

Konkreetsed sekkumised või teemasid hinnatakse liikmesriigi hindamisvajaduste, ÜPP strateegiakava sekkumisloogika ja rakendamise seisuga kohaselt. Sellised teemad on näiteks järgmised⁶:

- programmi LEADER lisaväärtuse kindlaksmääramine;
- riiklik ÜPP võrgustik;
- põllumajanduse teadmus- ja innovatsioonisüsteem (AKIS);
- keskkonna- ja kliimaaspektid⁷.

Tõhususe kontekstis on hindamise üks võimalik teema ka lihtsustamine lõplike toetusesaajate ja haldusasutuste jaoks⁸.

Millal hinnata

Euroopa Komisjon ja liikmesriigid peavad hindamised korraldama ajavahemikul 2023–2027. Määruse (EL) 2021/2115 artikli 140 kohaselt peavad liikmesriigid tegema kaht liiki hindamisi:

- hindamised rakendusperioodil (2023–2027), kuigi täpseid kuupäevi ei ole sätestatud;
- järelhindamine 31. detsembriks 2031.

Rakendusperioodil tehtavad hindamised tuleks kavandada nii, et tulemused oleksid kättesaadavad nii järgmise perioodi, st 2027. aasta järgse ühise põllumajanduspoliitika üle peetavaks aruteluks ELi tasandil kui ka järgmise ÜPP strateegiakava arutamiseks liikmesriikide tasandil. Vajaduse korral kasutavad liikmesriigid hindamiste jaoks ka eelneva programmitöö perioodi 2014–2022 andmeid⁹.

⁵ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 2 punkt a.

⁶ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 2 punkt d.

⁷ Vastavalt määruse (EL) 2021/2115 artikli 109 lõike 2 punktile a (HPK standardid ja tingimuslikkus).

⁸ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 1 lõige 3.

⁹ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 2 punkt e.

Kuidas hinnata

Seoses hindamisega peaksid liikmesriigid võtma allpool loetletud meetmed. Et need meetmed on hindamisraamistikus tavalised, võib järeldada, et liikmesriigid peaksid kehtestama sellise raamistiku, mis hõlmab järgmist.

- **Kasutatakse asjakohaseid hindamiskriteeriume**, võttes arvesse ÜPP strateegiakava sekkumise ulatust, liiki ja kasutuselevõttu¹⁰. Hindamiskriteeriumid on järgmised: tulemusliikkus, tõhusus, asjakohasus, sidusus ja liidu lisaväärtus (käesolevate suuniste **lisas** on esitatud hindamiskriteeriumide määratlused kooskõlas parema õigusloome suunistega)¹¹. Lisaks hindavad liikmesriigid mõjunäitajate abil ka mõju seoses nende panusega ÜPP üldeesmärkide ja erieesmärkide saavutamisse, mida on asjaomases ÜPP strateegiakavas käsitletud¹². See tähendab, et kui erieesmärki ei käsitleta, siis mõju hindamise nõuet ei ole. Küll aga tuleb selle kohta esitada põhjendus¹³. ÜPP strateegiakava üldist mõju hinnatakse ainult järelhindamisel¹⁴.
- Vajaduse korral **võetakse arvesse sekkumiste territoriaalset ulatust**. See kehtib eelkõige selliste sekkumiste puhul, mida ei rakendata riiklikul, vaid piirkondlikul või kohalikul tasandil¹⁵.
- **Määratakse kindlaks olulised hindamiselemendid**. Tulemusliikkuse hindamise kriteeriume on määruse (EL) 2022/1475 I lisas täiendavalt kirjeldatud, eelkõige on iga erieesmärgi jaoks kindlaks määratud olulised hindamiselemendid (millest tuleneb hindamiskohustus) ja edutegurid¹⁶ (soovituslikud, mitte kohustuslikud). Teiste hindamiskriteeriumide kohta I lisas aga kirjeldusi ei ole.
- **Määratakse kindlaks hindamisküsimused ja edutegurid**, et hinnata tulemusliikkuse, tõhususe, asjakohasuse, sidususe ja liidu lisaväärtuse hindamise kriteeriume¹⁷. Määruse (EL) 2022/1475 I lisas esitatud edutegurid on pelgalt soovituslikud. Eelmisel programmitöö perioodil oli 30 ühist üleeuroopalist hindamisküsimust koos otsustuskriteeriumidega sihtvaldkonna ja programmi tasandil. Jooksval perioodil võib liikmesriik eespool nimetatud hindamiskriteeriumide hindamiseks välja töötada oma hindamisküsimused.
- **Arvesse võetakse kõiki asjaomaseid ühiseid näitajaid** (väljund-, tulemus-, mõju- ja kontekstinäitajad), et analüüsida ÜPP strateegiakavade mõju erieesmärkidele¹⁸. Netomõju tuleks arvutada määruse (EL) 2022/1475 III lisas loetletud individuaalsete mõjunäitajate kohta¹⁹.
- Vajaduse korral **kasutatakse asjakohast lisateavet** (kvantitatiivset ja kvalitatiivset) ning muid **erinäitajaid** kui ühised näitajad, et teha asjakohaseid järeldusi ÜPP strateegiakavade mõju kohta²⁰.

¹⁰ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 2 punkt b.

¹¹ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 1 lõige 1.

¹² Määruse (EL) 2021/2115 artikli 140 lõige 1.

¹³ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 2 punkt a.

¹⁴ Määruse (EÜ) 2022/1475 artikli 3 lõige 2 ja määruse (EL) 2021/2115 artikli 140 lõige 1.

¹⁵ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 2 punkt c.

¹⁶ Ajavahemikul 2014–2020 kasutatud mõiste „otsustuskriteeriumid“ asemel kasutatakse mõistet „edutegurid“.

¹⁷ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 1 lõige 1.

¹⁸ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 6 lõige 1.

¹⁹ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 6 lõige 5.

²⁰ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 6 lõige 2.

Osutades, mida ja kuidas hinnata, kasutatakse õigusraamistikus eri juhtudel väljendit „vajaduse korral“. See tähendab, et liikmesriigid peaksid käsitlema kõiki asjakohaseid aspekte. Mõned aspektid võivad olla alati asjakohased, näiteks programmi LEADER lisaväärtus, mis on esitatud kõigis ÜPP strateegiakavades ja mida peaksid seetõttu hindama kõik liikmesriigid. Mõnes liikmesriigis võivad asjakohased olla ka muud aspektid, näiteks võib territoriaalne ulatus olla asjakohane piirkondliku haldusjaotusega liikmesriikides ja vähem oluline mittepiirkondliku haldusjaotusega liikmesriikides.

2. ÜLEVAADE HINDAMISKAVAST

Hindamiskava ülesehituse ja sisu miinimumnõudeid on kirjeldatud määruse (EL) 2022/1475 II lisas ning need on kokkuvõtlikult esitatud tabelis allpool. Lisa kohaselt peab hindamiskava sisaldama seitset jagu, mis on loetletud allpool esimeses veerus. Hindamiskava miinimumsisu on esitatud allpool teises veerus. Kolmandas veerus on kirjas iga jao soovitatav täiendav sisu.

Liikmesriigid võivad hindamiskava jagude järjekorda muuta, kui nad peavad seda asjakohasemaks. Näiteks võidakse väita, et sidusrühmade kaardistamine tehakse esimesena, sest sidusrühmadega tuleb nende vajaduste üle konsulteerida, samas kui mõnel sidusrühmal võib olla roll ka andmete edastamisel või ta aitab hindamisteemasid kindlaks määrata. Käesolevates suunistes järgitakse määruse II lisa järjekorda, kuid see ei tähenda, et sellest järjekorrast tuleks rangelt kinni pidada.

Tabel 1. Ülevaade hindamiskavast (minimaalne ja soovituslik sisu)

Hindamiskava jagu	Miinimumsisu (määrus)	Täiendav sisu (soovitatav)
1. Eesmärgid ja vajadused	<ul style="list-style-type: none"> Hindamise eesmärgid ja vajadused Tagada piisavate toimingute tegemine 	<ul style="list-style-type: none"> Hindamistoimingud Hindamisteemad
2. Juhtimine ja koordineerimine	<ul style="list-style-type: none"> Seire ja hindamise kord Peamised asutused ja kohustused 	<ul style="list-style-type: none"> Hindamiste kavandamise, elluviimise ja kvaliteedi tõhusa juhtimise struktuurid Lisastruktuurid hindamistulemuste kasutamise edendamiseks
3. Sidusrühmade kaardistamine	<ul style="list-style-type: none"> Asjaomaste sidusrühmade kirjeldus Sidusrühmade vajadused Suutlikkuse suurendamisega seotud vajadused (tuleb kirjeldada 7. jaos) 	<ul style="list-style-type: none"> Sidusrühmade kaart Sidusrühmade liigitus Kuidas sidusrühmade kaardistamist kasutada
4. Ajakava	<ul style="list-style-type: none"> Hindamiste kavandamine: <ul style="list-style-type: none"> panus ÜPP eesmärkide saavutamisse rakendusperioodil konkreetsete teemade hindamine (nt keskkonna- ja kliimaaspektid, ÜPP võrgustikud, programm LEADER, AKIS) 	<ul style="list-style-type: none"> Hindamiste tegevuskava, sealhulgas igat liiki hindamistoimingud: hindamised / hindamist toetavad uuringud, suutlikkuse suurendamise meetmed, seiresüsteemide arendamine

	<ul style="list-style-type: none"> • Kaasnevad uuringud ning muu uurimis- ja analüüsitegevus 	
5. Andmed ja teave	<ul style="list-style-type: none"> • Andmete kättesaadavuse kord • Andmeallikad • Andmete esitamise ja andmete kvaliteedi institutsiooniline kord • Andmelünkade kindlakstegemine ja parandusmeetmed • Andmesüsteemid töötavad õigeaegselt 	<ul style="list-style-type: none"> • Üldine hindamisraamistik (sh soovituslikud hindamisküsimused, edutegurid, näitajad ja andmeallikad) andmelünkade kindlakstegemiseks. • Vajaduse korral osalejate andmehaldussüsteemide alane koolitus.
6. Teavitustegevus ja järelmeetmed	<ul style="list-style-type: none"> • Hindamistulemuste sihtrühmadele levitamise meetod • Mehhanismid hindamistulemuste kasutamiseks ja jälgimiseks 	<ul style="list-style-type: none"> • Teavituskava kirjeldus • Hindamistulemuste edastamise eesmärgid • Riiklike ÜPP võrgustike roll
7. Ressursid, tehniline tugi ja suutlikkuse suurendamine	<ul style="list-style-type: none"> • Hindamiskava rakendamiseks vajalike ressursside (haldussuutlikkuse, andmete, rahaliste vahendite ja IT-vajaduste) kirjeldus. • Programmitoetuse rakendamise kirjeldus (sealhulgas tehnilise toe ja suutlikkuse suurendamise meetmed ning hindamistoetus kohalikele tegevusrühmadele) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kohalike tegevusrühmade suutlikkuse suurendamise struktureeritud kava kohaliku arengu strateegiate hindamiseks

3. HINDAMISKAVA PÕHISISU

Selles peatükis kirjeldatakse hindamiskava põhisisu seitsmes jaos, lähtudes määruses sätestatud miinimumnõuetest²¹.

Joonis 1. Hindamiskava ülesehituse miinimumnõuded

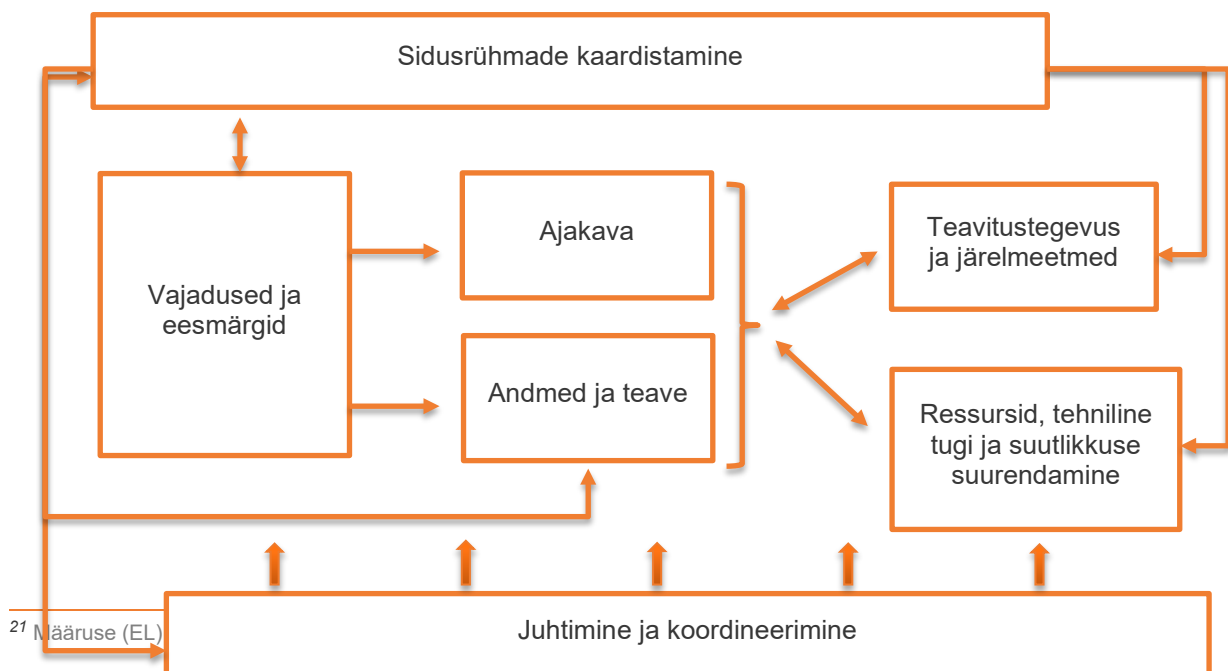
Allikas: ÜPP hindamise kasutajatugi (2023).

Hindamiskava seitset jagu kirjeldatakse lähemalt järgmistes peatükkides. Iga jao kohta on esitatud minimaalne ja täiendav sisu. Määruse (EL) 2022/1475 II lisas sätestatud miinimumnõudeid sisaldav lõik on esitatud oranži taustaga selgituses. Käesolevates suunistes pakutakse ka täiendavat sisu koos põhjendustega. Samuti kirjeldatakse üksikasjalikult hindamiskava iga jao seoseid teiste jagudega ja kokkuvõtlikult on need esitatud alloleval joonisel 2.

Selgitatakse põhimõisteid, mida hindamiskava iga jao koostamisel arvesse võtta, et jõuda ühisele arusaamisele peamistest probleemidest ja kontseptsioonidest. Esitatakse mitu põhiküsimust, millest liikmesriigid saavad hindamiskava vastava jao koostamisel juhendada. Lõpuks esitatakse iga jao soovituslik ülesehitus.

Üksikasjalikumad sammud, mida tuleb hindamiskava iga jao koostamisel järgida, on lisatud käesolevate suunistega seotud töövahendite komplekti.

Joonis 2. Hindamiskava eri jagude vahelised seosed

Allikas: ÜPP hindamise kasutajatugi (2023).

3.1 Eesmärgid ja hindamisvajadused

Mida hindamiskava see jagu peaks sisaldama

Hindamiskava selles jaos tuleks esitada kava eesmärgid ja hindamisvajadused. Selle jao kavandatud täiendava sisu põhjendus on esitatud allolevas tabelis.

Tabel 2. Hindamiskava 1. jao kavandatav sisu

Miinumumsisu ²²	Täiendav sisu	Põhjendus ²³
Esitada <ul style="list-style-type: none"> hindamisega seotud vajadused hindamise eesmärgid Tagada piisavate toimingute tegemine	Hindamistoimingud	Hindamiste korraldamine, tulemuste järelkontroll – artikli 124 lõike 3 punkt d Hindamistoimingute ja -tulemuste aruandlus ²⁴
	Hindamisteemad	Hinnatakse erieesmäärke kooskõlas sekkumisloogikaga – artikli 2 punkt a Hinnatakse konkreetseid sekkumisi või teemasid – artikli 2 punkt d Hinnatakse lihtsustamist – artikli 1 lõige 3

Selle jao seosed hindamiskava teiste osadega

2. jagu „Juhtimine ja koordineerimine“ on hindamiskava üdelement, sest hindamiskava eri osade eest võivad vastutada eri organid/osalised.

3. jagu. Sidusrühmade kaardistamine: kaardistamise käigus saavad sidusrühmad anda oma panuse hindamisvajaduste ja -eesmärkide kindlaksmääramisse ning pakkuda nende vajadustele vastavaid hindamisteemasid.

4. jagu. Ajakava: teemade ja toimingute valik lisatakse hindamiste kavandamise ajakavasse. Lisaks võivad toimingud olla seotud hindamissuutlikkuse suurendamise, andmete ja teabega, kui hindamistoimingud puudutavad andme- / infosüsteeme ja andmelünkade parandamist, ning tehnilise toega, kui need puudutavad kohalike tegevusrühmade toetamist.

7. jagu. Ressursid, tehniline tugi, suutlikkuse suurendamine: hindamisteemade ja -toimingute lõplik valik sõltub nii olemasolevatest inimressurssidest (hindajad ja hindamissuutlikkus) kui ka rahalistest vahenditest (hindamiseks saadaolev eelarve).

Käsitletavad põhimõisted

Hindamiskava eesmärkide ja hindamisega seotud vajaduste esitamine, mille eesmärk on tagada piisavate ja asjakohaste hindamistoimingute tegemine, eelkõige programmi juhtimiseks vajaliku

²² Määruse (EL) 2022/1475 II lisa punkt 1 ja määruse (EL) 2021/2115 artikli 140 lõige 4.

²³ Artiklid viitavad määrusele (EL) 2022/1475.

²⁴ Määruse (EL) 2022/1475 artikkel 5.

teabe esitamine, järgmisest poliitilisest programmiperioodist teavitamine ning ÜPP strateegiakava hindamiseks vajalike andmete kättesaadavuse tagamine.

Hindamiskavas seatud **hindamiseesmärgid** võivad hõlmata kolmest tasemest üht või mitut:

- strateegiline tasand, kus hindamised kajastavad olukorda riigi tasandil, hinnates ÜPP strateegiakava panust ÜPP üldeesmärkide ja asjakohaste eesmärkide saavutamisse²⁵;
- piirkondlik tasand, kus hindamiste käigus võidakse hinnata piirkondlikul või kohalikul tasandil rakendatud ÜPP strateegiakavade sekkumisi²⁶;
- temaatiline tasand (riiklik või piirkondlik), kus hindamiste käigus võidakse hinnata teatavat liikmesriigi jaoks huvipakkuvat või prioriteetset teemat.

Kõigepealt võib kindlaks teha **hindamisvajadused**. Need võivad tuleneda ÜPP strateegiakava sekkumisloogikast ning korraldusasutuste ja muude asjaomaste sidusrühmade vajadustest. Hindamisvajaduste väljaselgitamisel saab kasutada ka eelmiste programmitöö perioodide kogemusi.

Hindamisvajaduste ja hindamiskava eesmärkide selge kirjeldus võimaldab **ÜPP strateegiakava kontekstis** asjakohaseid **hindamistoiminguid** kavandada ja ellu viia. Hindamistoimingud kujutavad endast tegevust, mida korraldusasutused ja teised sidusrühmad peavad ellu viima ning neid võib olla kolme liiki:

- seire- ja hindamissüsteemide (eeskirjad, menetlused, õigusaktid, andmed, infosüsteemid jne) arendamisega seotud tegevus. Selline tegevus tagab, et **ÜPP strateegiakava hindamiseks vajalikud andmed on kättesaadavad**;
- (erieesmärkide või konkreetsete teemade) hindamiste ja hindamist toetavate uuringute kavandamine ja elluviimine, sealhulgas hindamistulemuste levitamine ja järelmeetmed;
- hindamissuutlikkuse suurendamisega seotud tegevus.

Hindamistoiminguid saab teha eri ajal erinevatel eesmärkidel.

- Programmitöö perioodi jooksul, et **anda programmi juhtimiseks vajalikku teavet**, eelkõige selleks, et
 - hinnata erieesmärke kooskõlas iga ÜPP strateegiakavaga ja iga strateegiakava sekkumisloogikaga. Hindamistoimingutes võetakse arvesse ka seda, kas hindamine tehakse erieesmärkide kaupa või üldhindamistena, mis hõlmavad mitut eesmärki²⁷;
 - hinnata ÜPP strateegiakava, kasutades asjakohaseid hindamiskriteeriume, ja hinnata mõju²⁸;
 - anda teavet järgmise poliitikaperioodi (pärast 2027. aastat) kavandamise ja ettevalmistamise arutelude jaoks;

²⁵ Kogu dokumendis viitab mõiste „erieesmärgid“ üheksale erieesmärgile ja sektoriülesele eesmärgile, mida on kirjeldatud määruse (EL) 2021/2115 artikli 6 lõigetes 1 ja 2.

²⁶ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 2 punkt c.

²⁷ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 2 punkt a.

²⁸ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 2 punkt b.

- selleks et **tagada ÜPP strateegiakava hindamiseks vajalike andmete kättesaadavus**,²⁹ peavad liikmesriigid eelkõige:
 - o tagama hindajatele andmete kättesaadavuse nende seire- ja hindamiskohustuste täitmiseks;
 - o sõlmima vajalikud kokkulepped riiklike ja vajaduse korral piirkondlike statistiliste üksuste, teaduskeskuste, ettevõtjate ja andmeesitajatega, et tagada andmete kättesaadavus.

- b) Järeelhindamine, et **anda teavet tulevase poliitikaperioodi jaoks (pärast 2034. aastat)**, eelkõige selleks, et
 - hinnata ÜPP strateegiakava ja selle rakendamist, lähtudes tulemuslikkuse, tõhususe, asjakohasuse, sidususe ning liidu lisaväärtuse ja mõju hindamise kriteeriumidest³⁰.

Käsitletavad põhiküsimused

- **Millised on ÜPP strateegiakavaga seotud hindamisvajadused?**

See on hindamiskava eesmärkide kindlaksmääramise lähtepunkt. Täpsustavad küsimused võivad olla järgmised:

- o Millised on peamised vajadused, mis määravad ÜPP strateegiakava sekkumisloogika?
- o Kas on veel muid hindamisvajadusi?
- o Millised on ÜPP strateegiakavaga seotud muud teabevajadused? Milliseid vajadusi saab rahuldada hindamisega?
- o Kuidas arvestatakse hindamiskavaga seotud tegevuse puhul hindamise eri sidusrühmade vajadusi (need tehti kindlaks sidusrühmade kaardistamise käigus hindamiskava 3. jaos)?
- o Kas hindamiskava võib katta uusi hindamisvajadusi?

- **Mis on hindamiskava eesmärgid?**

Hindamiskava eesmärgid saab kindlaks määrata vajaduste põhjal. Täiendavad täpsustavad küsimused võivad olla järgmised:

- o Kuidas saab määratletud hindamisvajadusi hindamiskava abil rahuldada?
- o Mis liiki hindamisi hindamiskava hõlmab, näiteks protsesside hindamine, tulemustepõhine hindamine, mõju hindamine jne?
- o Milliseid erieesmärke ja teemasid rakendamisperioodi jooksul hinnatakse, sealhulgas põhjendused, kui teatavaid erieesmärke ei hinnata?

²⁹ Määruse (EL) 2022/1475 artikkel 7.

³⁰ Määruse (EL) 2022/1475 artikkel 3.

- Kes on hindamiskava sihtrühm? (võttes arvesse sidusrühmi ja nende vajadusi ning kavandatud hindamistoiminguid)
- Millised ressursid on olemas, et hindamiskava eesmärgid ja taotlusi paremini määratleda?
- Milline on info- ja andmekogumissüsteemide seis? Mil määral peaksid hindamiskava eesmärgid hõlmama nende ajakohastamist/täiendamist, et tagada ÜPP strateegiakava hindamiseks vajalike andmete kättesaadavus?

- **Milliseid hindamistoiminguid peaks hindamiskava sisaldama?**

Täpsemad küsimused võivad olla järgmised:

- Kui üksikasjalik peab hindamiskava olema? Kava võib olla näiteks:
 - strateegiline (üldine kava koos mitmeaastase tööplaaniga, millele järgnevad iga-aastased tegevuskavad);
 - üksikasjalik (koos üksikasjaliku rakenduskavaga, mis sisaldab kõiki eeldatavaid hindamistoiminguid, teemasid ja toetavaid uuringuid).

- **Kas hindamisvajadused, hindamiskava eesmärgid ja ette nähtud hindamistoimingud on omavahel kooskõlas?**

Täpsemad lisaküsimused võivad olla järgmised:

- Kui üksikasjalik peab hindamiskava olema? Näiteks võib hindamiskava olla
 - strateegiline (üldine kava koos mitmeaastase tööplaaniga, millele järgnevad iga-aastased tegevuskavad);
 - üksikasjalik (koos üksikasjaliku rakenduskavaga, mis sisaldab kõiki eeldatavaid hindamistoiminguid, teemasid ja toetavaid uuringuid).

- **Kas hindamisvajadused, hindamiskava eesmärgid ja ette nähtud hindamistoimingud on omavahel kooskõlas?**

Kooskõla tuleks kontrollida nii seoses eelnenuga kui ka järgnevaga:

- Mil määral võivad kavandatud toimingud hindamisvajadusi rahuldada ja -eesmärgid täita?
- Mil määral on olemas loogiline kulg hindamisvajadustest eesmärkide ja kavandatud toiminguteni?

Territoriaalsed aspektid

- Hindamisteemade valimine: see võib olla keeruline piirkondliku haldusjaotusega riikides, sest huvid ja vajadused võivad piirkonniti erineda. Seda silmas pidades on võimalik:
 - panna kõigi piirkondade osavõtul paika mõned kollektiivsete otsuste tegemise / prioriteetide seadmise mehhanismid;
 - töötada välja probleemide tüpoloogia vastavalt sellele, kas
 - need pakuvad ühist huvi kõigile piirkondadele,

- need pakuvad erihuvi ühele või mitmele piirkonnale.
- Territoriaalse küsimuse lisamine igasse hindamisse: piirkondliku haldusjaotusega liikmesriikides tuleks iga hindamisteema all hinnata üksikute piirkondade eriomast olukorda. Igal juhul on kasulik analüüsida ka piirkondadevahelisi erinevusi, aga ka ühiseid aspekte, ning teha selle põhjal piirkonnaüleseid järeldusi või saada piirkonnaüleseid kogemusi.

Selle jao soovituslik ülesehitus

1. Hindamiskava eesmärgid
2. Hindamisega seotud vajadused
3. Kavandatud hindamistoimingud liikide kaupa
4. Kavandatud hindamisteemad

3.2 Juhtimine ja koordineerimine

Mida hindamiskava see jagu peaks sisaldama

Hindamiskava selles osas tuleks kirjeldada seire- ja hindamiskorda ning peamisi asutusi ja nende kohustusi. Juhtimist ja koordineerimist käsitleva jao kavandatud täiendava sisu põhjendus on esitatud allolevas tabelis.

Tabel 3. Hindamiskava 2. jao kavandatav sisu

Miinumissisu ³¹	Täiendav sisu	Põhjendus
Seire- ja hindamiskorra kirjeldus	Struktuurid hindamiste kavandamise, rakendamise ja kvaliteedi tõhusaks juhtimiseks	Hindamiste kavandamist, elluviimist ja kvaliteeti võivad parandada sellised struktuurid nagu hindamise juhrühmad ja hindamise nõuanderühmad.
Peamised osalevad asutused ja nende kohustused	Lisastruktuurid hindamistulemuste kasutamise edendamiseks	Nende rühmade rolli ja funktsioonidega on sageli segadust ning nende rolli tuleks hindamiskavas selgelt kirjeldada.
		Vajaduse korral võib neid arvesse võtta, et parandada hindamistulemuste kasutamist poliitika kujundamisel ja elluviimisel.

Selle jao seosed hindamiskava teiste osadega

3. jagu „Sidusrühmade kaardistamine“ käsitleb hindamistoimingute kavandamisel sidusrühmade arvessevõtmist ning hindamisalaseid teadmisi ja pädevust vajavaid sidusrühmi. Mõned neist sidusrühmadest osalevad ka juhtimise ja koordineerimise korraldamises.

6. jagu. Teabevahetus ja hindamistulemuste järelmeetmed: selgitatakse välja hindamistulemuste jaoks kõige olulisemad sihtrühmad.

2., 3. ja 6. jaos (juhtimine, sidusrühmade kaardistamine ja teabevahetus) kirjeldatakse koos hindamissüsteemi peamisi sidusrühmi.

Lisaks annavad juhtimise ja koordineerimisega seotud osalejad/asutused sisendandmeid hindamiskava vajaduste ja eesmärkide (1. jagu), hindamistoimingute ajakava (4. jagu), andmete ja teabe esitamise (5. jagu) ning tehnilise toe korraldamise ning pakkumise ja suutlikkuse suurendamise (7. jagu) kohta.

Käsitletavat põhimõistet

Miinumissisu: ÜPP strateegiakava seire ja hindamise korra lühikirjeldus, tuues esile peamised asjaomased asutused ja nende vastutusala.

³¹ Määruse (EL) 2022/1475 II lisa punkt 2.

Hindamiskava see jagu käsitleb **juhtimist**,³² mõiste ise viitab interaktiivsetele protsessidele, mille kaudu põllumajandus- ja toidutootmissektori ning maapiirkondade peamised sidusrühmad suunavad ÜPP strateegiakava hindamisi oma planeerimises, rakendamises ja nende tulemuste laiemas kasutamises kollektiivsete läbirääkimiste käigus kokku lepitud paranduste poole.

Seire ja hindamise korra all mõistetakse osalejate, toimingute ja mehhanismide süsteemi, mis on loodud ÜPP strateegiakavade rakendamise jälgimiseks ja hindamiseks.

Õigusnormide alusel peavad liikmesriigid tegutsema järgmiselt.

- Tegema kindlaks peamised ÜPP strateegiakava seire ja hindamise korraga seotud asutused.
- Määrama kindlaks nende asutuste rolli ja vastutusala ÜPP strateegiakava seires ja hindamises.

Osalevate asutuste hulka kuuluvad asjaomastes määrustes määratletud asutused, nt

- korraldusasutus, kes tagab hindamiskava koostamise ning hindamiste vastavuse seire- ja hindamissüsteemile³³;
- seirekomisjon, kes uurib hindamiste ja nende tulemuste järelmeetmetega seotud edusamme³⁴ ning esitab ka oma arvamuse hindamiskava ja selle muudatuste kohta³⁵;
- riiklik ÜPP võrgustik, kes aitab võrgustike loomise kaudu suurendada seire- ja hindamissuutlikkust ning toetada seire- ja hindamistegevust;³⁶ see võrgustik rakendab või teeb koostööd korraldusasutusega ka koolituse elluviimisel ja suutlikkuse suurendamise meetmete rakendamisel, et parandada ÜPP strateegiakava hindamises osalejate oskusi³⁷;
- makseasutus kui kulude haldamise ja kontrolli ning seireandmete esitamise eest vastutav organ³⁸;
- vajaduse korral võib hindamiskava koostamisse ning ÜPP strateegiakava piirkondlike sekkumiste seiresse ja hindamisse kaasata piirkondi³⁹;
- muud asjaomased asutused, kes võivad liikmesriikides olemas olla, nagu hindamisüksus, nõuandeasutused, hindamise juhtrühm, tehnilised töörühmad jne.

Käsitletavat põhiküsimused

- Millised on peamised seire- ja hindamisorganid ning millised on nende vastutusala? Täpsustavad küsimused võivad siin olla järgmised:

³² Mõiste „juhtimine“ tekkis traditsiooniliste valitsemisvormide suutmatusest olla avatud, kaasav, paindlik ja tegelikkusel põhinev, sest nendes eirati avaliku ja erasektori osalejate valitsusvälise suhtluse kesket tähtsust. Mõisteti, et ainult sellise suhtluse tunnustamise korral võime oodata, et saavutame pädeva ja teadmispõhise otsuste tegemise, probleemide loomingulise lahendamise ning paindliku ja hästi koordineeritud poliitika elluviimise (Ansell ja Torfing, 2022).

³³ Määruse (EL) 2021/2115 artikli 123 lõike 2 punkt e.

³⁴ Määruse (EL) 2021/2115 artikli 124 lõike 3 punkt d.

³⁵ Määruse (EL) 2021/2115 artikli 124 lõike 4 punkt c.

³⁶ Määruse (EL) 2021/2115 artikli 126 lõike 3 punkt f.

³⁷ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 7 lõige 4.

³⁸ Määruse (EL) 2022/1475 IV lisa punkti 2 alapunkti a alapunkt i.

³⁹ Määruse (EL) 2021/2115 põhjendus 120.

- Kas lisaks seirekomisjonile ja riiklikule ÜPP võrgustikule on vaja luua muid struktuure, mis aitaksid hindamisi juhtida (nt juhtrühmad) või anda hindamiste kohta nõu (nt nõuanderühmad)? Mis on nende ülesanded ja vastutusala?
- Kuidas jagunevad seire ja hindamisega seotud ülesanded ja vastutusala korraldusasutuse eri osade ja teiste struktuuride vahel?
- Milliseid kogemusi saab ammutada eelmisest programmitöö perioodist, et lisada need uude juhtimise ja koordineerimise korda? (nt uurida 1. ja 2. samba ühe ÜPP strateegiakava alla ühendamise mõju juhtimisele ja koordineerimisele).
- Milline on juhtimis- ja koordineerimisorganite roll hindamiskava muudatuste läbivaatamisel või kinnitamisel?
- Kuidas tuleks juhtimiskorda täita? Võimalused on nt a) võrgustike loomine, b) õiguslikult siduvad kokkulepped.

Territoriaalsed aspektid

- Milline on piirkondade eeldatav roll juhtimis- ja koordineerimismenetlustes ning -struktuurides?
- Milliste mehhanismide olemasolu eeldatakse piisava koordineerimise ja vastastikuse suhtluse tagamiseks piirkondadega ja piirkondade vahel?
- Milline on riikliku ÜPP võrgustiku roll selles?
- Milliseid koordineerivaid osalejaid on piirkondades vaja ning milline on nende roll ja omadused?

Hindamiskava selle jao soovituslik ülesehitus

1. Hindamiste juhtimise ja koordineerimise peamised sidusrühmad ja organid
2. Hindamiste kavandamise, elluviimise ja kvaliteedi parandamise struktuurid
3. Hindamiste juhtimise ja koordineerimise lisastruktuurid

3.3 Sidusrühmade kaardistamine

Mida hindamiskava see jagu peaks sisaldama

Hindamiskava selles osas tuleks kirjeldada asjaomaseid sidusrühmi, nende hindamisvajadusi ja suutlikkuse suurendamise vajadusi, nagu on nõutud määruse (EL) 2022/1475 II lisas. Nende õigusnormide alusel peaksid liikmesriigid tegema järgmist.

- Tegema kindlaks kõik asjaomased sidusrühmad, sealhulgas need, kes ei ole seirekomisjonis esindatud.
- Tuvastama nende hindamistoimingutega seotud vajadused.
- Määrama kindlaks nende rolli ÜPP strateegiakava hindamisel ja hindama vajaduse korral nende suutlikkuse suurendamise vajadusi, et nad saaksid seda rolli täita.

Käesolevates suunistes pakutakse sidusrühmade kaardistamise jao jaoks täiendavat sisu, mida kirjeldatakse allpool tabelis.

Tabel 4. Hindamiskava 3. jao kavandatav sisu

Miinimumsisu ⁴⁰	Täiendav sisu	Põhjendus
Asjaomaste sidusrühmade lühikirjeldus	Sidusrühmade kaart	Sidusrühmade kaart võimaldab koostada asjaomaste sidusrühmade tervikliku nimekirja.
Nende hindamisvajadused		Silmas tuleb pidada kahte eesmärki: teha kindlaks ja mõista sidusrühmi, kellel on ÜPP strateegiakavas ja selle hindamises oma osa.
Nende suutlikkuse suurendamise vajadused (vajaduse korral)	Sidusrühmade liigitus	Klassifikatsioon pakub teavet eri sidusrühmade mõjuvõimu/esindavuse ja huvide kohta.
		Liigitamine aitab neid rühmitada vastavalt nende potentsiaalile kas ÜPP strateegiakava ja selle hindamist mõjutada või ise sellest mõjutatud olla. See potentsiaal annab teavet selle kohta, kas ja kuidas iga sidusrühma kaasata, millises hindamisprotsessi etapis ja kuidas muuta see kaasamine kõige tõhusamaks.
	Kuidas sidusrühmade kaardistamist kasutada	Kaardistamine aitab otsustada, millised on kõige asjakohasemad sidusrühmad ja/või hindamise juhtimisstruktuurid seoses kavandamise, pakkumismenetluse, rakendamise, kvaliteedikontrolli, hindamistulemuste levitamise ja järelmeetmetega.

⁴⁰ Määruse (EL) 2022/1475 II lisa punkt 3.

Selle jao seosed hindamiskava teiste osadega

- 1. jagu. Eesmärgid ja vajadused: hindamisvajadused määravad teatavas ulatuses selle, kes on asjaomased sidusrühmad, kelle poole pöörduda, samal ajal kui ajurünnak sidusrühmadega aitab välja selgitada nende vajadused, mida seoses hindamisvajadustega arvestada.
- 2. jagu. Juhtimise ja koordineerimise kord: mõned sidusrühmad on osa liikmesriigi hindamise juhtimisstruktuurist.
- 7. jagu. Ressursid, tehniline tugi ja suutlikkuse suurendamine: sidusrühmade kaardistamine annab teavet ka tehnilise toe meetmete kohta, sest võib osutada vajalikuks kavandada sidusrühmade suutlikkuse suurendamist ja see ellu viia.

Käsitletavat põhimõistet

Rakendusmääruse artikli 4 lõikes 2 osutatud **asjaomaste sidusrühmade** lühikirjeldus, sealhulgas selgitus selle kohta, miks neid on arvesse võetud, ja nende vajadused seoses hindamistoimingute ja asjakohasel juhul suutlikkuse suurendamisega.

Sidusrühmade kaardistamine: see on hindamiskava suhteliselt uus element, mille kohaselt „[l]iikmesriigid määravad hindamiskavas kindlaks asjaomased sidusrühmad, keda tuleb hindamise ja suutlikkuse suurendamise meetmete kavandamisel arvesse võtta. Vajaduse korral määravad liikmesriigid kindlaks muud sidusrühmad kui seirekomisjoni liikmed“⁴¹.

Asjaomased sidusrühmad: seda mõistet on nimetatud asjakohastes EL määrustes,⁴² kuid ei ole täpsustatud, kes need on. Iga liikmesriik peab ise konkreetsete toimingute jaoks asjaomased sidusrühmad kindlaks määrama, seega siin ka need, kes on asjakohased seoses hindamistoimingute kavandamise ja suutlikkuse suurendamisega. Lisaks määratakse vajaduse korral kindlaks muud sidusrühmad, kes ei ole seirekomisjoni liikmed.

Käsitletavat põhiküsimused

- Kes on hindamiskava peamised sidusrühmad?
 - Kas mõni sidusrühm, kellega ÜPP strateegiakava raames konsulteeriti, on hindamiskava jaoks asjakohane?
 - Millistel sidusrühmadel on roll andmete esitamisel ja hindamistulemuste kasutamisel?
- Millised on nende huvid ja omadused (nt organisatsioon, kust nad tulevad, ja nende roll)?
- Millised sidusrühmad on kaasatud hindamiskava juhtimise ja koordineerimise korda ning millises rollis? (seoses hindamiskava 2. jaoga)
- Millised on nende vajadused seoses hindamistoimingutega? (sisendandmed hindamiskava 1. jao jaoks)

⁴¹ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 4 lõige 2.

⁴² Määrus (EL) 2022/1475 ja määrus (EL) 2021/2115.

- Millised on nende suutlikkuse suurendamise vajadused? (seosed hindamiskava 7. jaoga)
- Kuidas tuleks sidusrühmad hindamistoimingutesse kaasata?

Territoriaalsed aspektid

Piirkondliku haldusjaotusega riikide puhul tuleb hindamiskava sellele jaole erilist tähelepanu pöörata, selgitades järgmisi küsimusi:

- Milline on piirkondade eeldatav roll hindamisprotsessi arendamisel? Jätkuküsimused vastutusvalade ja ülesannete kohta võivad olla järgmised:
 - Milline on nende roll hindamiskava koostamisel ja hindamisteemade valimisel?
 - Milline on nende roll hindamisega seotud teabe esitamisel?
 - Milline on nende roll hindamistulemuste integreerimisel?
 - Kas on vaja toetust, et piirkonnad saaksid teatavate osalejatega ühendust võtta?
- Millised konkreetsed osalejad (kes on kaasatud ÜPP strateegiakava rakendamisse igas piirkonnas) peaksid hindamisprotsessis osalema, mil viisil ja milliste mehhanismidega loodetakse vastastikuseid seoseid toetada?
- Milliste hindamisprotsessis osalejatega peavad piirkonnad ühendust võtma?
- Kuidas tugevdatakse piirkondliku tasandi osalejate hindamissuutlikkust? Millistest konkreetsetest suutlikkuse suurendamise meetmetest peaksid piirkondlikud osalejad osa võtma?

Selle jao soovituslik ülesehitus

1. Sidusrühmade kindlaksmääramine
2. Sidusrühmade liigitus (sidusrühmade kaart)
3. Sidusrühmade kaardistamise kasutamine
4. Sidusrühmade suutlikkuse suurendamine

3.4 Ajakava

Mida hindamiskava see jagu peaks sisaldama

Hindamiskava selles jaos tuleks kirjeldada hindamiste peamisi vahe-eesmärke ning hindamiste ja hindamist toetavate uuringute esialgset ajakava, sealhulgas selle ajakava põhjuseid (st miks tehti eri valikud). See võib hõlmata järgmist:

- nimekiri hindamistest, mis käsitlevad ÜPP strateegiakava panust ÜPP eesmärkide saavutamisse, ja esialgne ajakava;
- nimekiri konkreetseid teemasid käsitlevatest hindamistest ja esialgne ajakava (NB! Iga liikmesriik võib ise valida, millised teemad on asjakohased⁴³);
- nimekiri hindamise jaoks tehtud toetavatest uuringutest ning muudest teadusuuringutest ja analüütilisest tegevusest;
- nimekiri muudest hindamistoimingutest ja nende ajakava (nt suutlikkuse suurendamise meetmed, seiresüsteemide arendamine jne);
- hindamiste tegevuskava (võetakse kokku eespool esitatud punktid).

Käesolevates suunistes esitatakse ajakava käsitleva jao täiendav sisu, mida kirjeldatakse allolevas tabelis.

Tabel 5. Hindamiskava 4. jao kavandatav sisu

Miinimumsisu ⁴⁴	Täiendav sisu	Põhjendus
Hindamiste ja hindamist toetavate uuringute esialgne kavandamine Valikute põhjendus	Hindamiste tegevuskava	Ajakavale lisab väärtust tegevuskava, milles on esitatud ajakava ja tähtsajad, et anda selge ülevaade sellest, milliseid hindamistoiminguid ja millal tehakse. Sisaldab igat liiki hindamistoiminguid: hindamised / hindamist toetavad uuringud, suutlikkuse suurendamise meetmed, seiresüsteemide arendamine. Viimane on asjakohane hindamisteks vajalike andmete kavandamisel. Võetakse arvesse kõiki ajakava koostamisega seotud riske. Peamiste vahe-eesmärkide määratlemisel on abiks, kui mõelda üldisele hindamisraamistikule.
<p>Selle jao seosed hindamiskava teiste osadega</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>1. jagu. Eesmärgid ja vajadused</u>: ajakava koostamisel on aluseks hindamisteemad ja muud toimingud. Need määratakse kindlaks hindamiskava 1. jaos valitud lähenemisviisi kohaselt (strateegilisem või üksikasjalikum hindamiskava), ajakavas näidatakse ära nende toimingute esialgne toimumise aeg. 		

⁴³ Määruse (EL) 2022/1475 II lisa punkti 4 alapunkt b.

⁴⁴ Määruse (EL) 2022/1475 II lisa punkt 4.

- 2. jagu „Juhtimine ja koordineerimine“ on jagudeülene üldine element, sest mõned juhtimisorganid/osalised, kes vastutavad hindamistoimingute koordineerimise/tegemise eest, võidakse kaasata ajakava väljatöötamisse.
- 5. jao „Andmed ja teave“ nõuded annavad teavet ka mõningate hindamistoimingute jaoks ning seetõttu tuleb ajakavas arvesse võtta ka kõiki andmete ettevalmistamise/kogumise toiminguid.
- 7. jagu. Ressursid, tehniline tuugi ja suutlikkuse suurendamine: hindamisteks saadaolevad ressursid (inim-, rahalised, tehnilised ressursid) määravad ära ka hindamistegevuse eesmärgid ja kajastuvad ajakavas. Näiteks kui on vaja IT- või suutlikkuse suurendamise meetmeid, tuleks nende jaoks ette näha esialgne ajakava.

Käsitletavat põhimõistet

Programmitöö tsükli jooksul tehtavate hindamiste ja hindamist toetavate uuringute **esialgne kavandamine** ning **tehtud valikute põhjendused**, sealhulgas:

- ÜPP strateegiakava rakendamise ajal tehtavad hindamised, mille eesmärk on hinnata **ÜPP strateegiakavade panust ÜPP eesmärkide saavutamisse**;
- vajaduse korral rakendusmääruse artikli 2 punktis d osutatud **eriteemade hindamiseks** antud hinnangud;
- hindamiste jaoks **uuringute ning muude teadusuuringute ja analüütilise tegevuse toetamine**.

Hindamiste esialgne kavandamine: see viitab esialgsele ajakavale, mis peaks näitama iga protsessi eeldatavat kestust ning algus- ja lõpp-punkte. Ajakava on esialgne, et võimaldada paindlikkust, võttes arvesse rakendusperioodi pikkust. See võib hõlmata ajakava iga-aastast läbivaatamist/kohandamist.

Et tagada tulemuste õigeaegne kättesaadavus, on vaja ajakava koostada tagant ettepoole (alates protsessi viimasest etapist). Selleks võivad liikmesriigid kehtestada rakendamise ajal ja järel hindamise vahe-eesmärgid. Kuigi järelhindamise kuupäev on määruses sätestatud,⁴⁵ otsustavad liikmesriigid ise, mida rakendusperioodi ajal tehtavatel hindamistel hinnata ja millal sellised hindamised teha.

Lisaks tuleb hindamiskavas **tehtud valikuid põhjendada**, mis tähendab seda, et liikmesriigid peaksid selgitama, kas hindamised, sealhulgas kavandatud toetavad uuringud, põhinevad hindamiskava vajadustel ja eesmärkidel, ÜPP strateegiakava sekkumisloogikal ja eeldataval rakendamisel. See tagab miinimumnõuete täitmise, näiteks nõue hinnata kõigi erieesmärkide täitmist vähemalt üks kord rakendusperioodi jooksul. Lisaks tagab see, et kõik hindamistoimingud tehakse õigel ajal, et kajastada tegelikku mõju.

ÜPP strateegiakava ÜPP eesmärkide saavutamisse antud panuse hindamine peaks põhinema ÜPP strateegiakava sekkumisloogikal ja keskendumal järgmisele: a) iga kavas käsitletud erieesmärk või

⁴⁵ Määruse (EL) 2021/2115 artikli 140 lõige 6.

b) mitut eesmärki hõlmavad põhjalikud hindamised, või põhjendus, miks eesmärki ei ole rakendusperioodi jooksul hinnatud⁴⁶.

Konkreetsete teemade hindamisel tuleks arvesse võtta nii hindamisvajadusi kui ka ÜPP strateegiakava sekkumisloogikat⁴⁷. Määruses soovitatakse selliseid teemasid nagu keskkonna- ja kliimaaspektid, programmi LEADER lisaväärtus, riiklikud ÜPP võrgustikud ning põllumajanduse teadmus- ja innovatsioonisüsteem (AKIS).

Toetavad uuringud ning muud teadusuuringud ja analüütiline tegevus on seotud hindamiste toetamiseks tehtava tööga (nt uuring andmelünkade kindlakstegemiseks, hindamismetoodikate analüüsimise või väljatöötamise uuring, keskkonnamõju seire uuring), kuid ei ole hindamine.

Käsitletavad põhiküsimused

- Kuidas korraldatakse aja jooksul erieesmärkide, konkreetsete teemade ja hindamist toetavate uuringute hindamine, võttes arvesse sekkumisloogikat ja ÜPP strateegiakava oodatavaid tulemusi?
- Millised on hindamise peamised vahe-eesmärgid, võttes arvesse ka tulevast programmitöö perioodi?
- Mida võib hindamiskavaga seotud toimingute plaani koostamisel arvesse võtta?
- Selline plaan (tegevuskava) võib anda kasuliku ülevaate sellest, mida ja millal tuleks hinnata. Täpsustavad küsimused võivad olla järgmised:
 - Milliseid hindamistoiminguid korraldatakse ja millal?
 - Milliseid ettevalmistavaid samme (nt hindamisküsimuste väljatöötamine, andmete ettevalmistamine, meetodika väljatöötamine, hankemenetluste alustamine) on kavandatud hindamistoimingute võimaldamiseks vaja?
 - Millal alustada suuremate hankemenetluste ettevalmistamise ja käivitamisega ning muude ettevalmistustöödega?
- Millised on ajakava koostamise suuremad probleemid või riskid?
- Kuidas esialgset ajakava täpsustatakse (nt strateegilise tasandi hindamiskava, mitmeaastane tööplaan, iga-aastane tegevuskava) ja programmitöö perioodi jooksul järgitakse?
- Millised on eelmise perioodi õppetunnid hindamiste ajakava koostamise kohta?

Territoriaalsed aspektid

- Vajaduse korral kaaluge piirkondadele tähtaegade kehtestamist, mille jooksul nad peavad esitama teabe/andmed või muu sisendi, mida on vaja riigi tasandi hindamiste tegemiseks.
- Et tagada mõlema tasandi vahel järjepidevus ja täiendavus, nt et teatavat teavet saaks saata piirkondlikult tasandilt riigi tasandile ning seda saaks õigel ajal koostada ja analüüsida ning et

⁴⁶ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 2 punkt a.

⁴⁷ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 2 punkt d.

menetlus oleks eelnevalt täpselt kirjeldatud ja kaardistatud, on otsustav tähtsus piirkondliku ja riigi tasandi osalejate vahelisel koordineerimisel.

- Samuti tuleb tagada, et piirkonnad saaksid asjakohaselt integreerida teatavad soovitusel või hindamistoimingute järeldused piirkondlikul tasandil kavandatavatesse/juhitavatesse sekkumistesse.

Selle jao soovituslik ülesehitus

1. Nimekiri hindamistest, mis käsitlevad ÜPP strateegiakava panust ÜPP eesmärkide saavutamisse, ja esialgne ajakava
2. Nimekiri konkreetseid teemasid käsitlevatest hindamistest ja esialgne ajakava
3. Nimekiri hindamise jaoks tehtud toetavatest uuringutest ning muudest teadusuuringutest ja analüütilisest tegevusest ning esialgne ajakava
4. Nimekiri muudest hindamistoimingutest ja nende ajakava (nt suutlikkuse suurendamise meetmed, seiresüsteemide arendamine jne)
5. Hindamiste ajakava ja tegevuskava (võetakse kokku eespool esitatud punktid)

3.5 Andmed ja teave

Mida hindamiskava see jagu peaks sisaldama

Hindamiskava selles jaos tuleks analüüsida (analüüsi süvendatakse iga konkreetse hindamise raames), millist teavet saab seiresüsteemist ja millist teavet on vaja täiendada hindamistoimingutega, et hindamise vajadustele asjakohaselt vastata. See peaks näitama, et kõiki vajalikke menetlusi ja meetmeid on analüüsitud ja need on kavandatud, tagamaks et piisava seire ja hindamise jaoks vajaliku teabe hankimise süsteemid on õigel ajal paika pandud.

Ideaaljuhul tuleks kõik vajalikud andmed ja teave (sealhulgas kohapealsed mõõtmised, uuringute, küsitluste jne kvalitatiivsed andmed) lisada seiresüsteemi juba rakendamise varajases etapis, et kasutada neid kõigis kavandatud hindamistes.

Käesolevates suunistes pakutakse andmeid ja teavet käsitleva jao jaoks täiendavat sisu, mida kirjeldatakse allolevas tabelis.

Tabel 6. Hindamiskava 5. jao kavandatav sisu

Miinimumsisu ⁴⁸	Täiendav sisu	Põhjendus
Seire ja hindamise jaoks andmete kättesaadavuse tagamise korra kirjeldus	Üldine hindamisraamistik andmelünkade kindlakstegemiseks koos järgmisega: <ul style="list-style-type: none"> soovituslikud hindamisküsimused ja edutegurid näitajad andmeallikad 	Hindamisraamistik on vahend, mis võib süstemaatiliselt koondada kõik nõutavad ja potentsiaalsed näitajad ning andmeallikad, et aidata kindlaks teha andmevajadused ja -lüngad vähemalt tulemuslikkuse seire- ja hindamisraamistiku näitajate, sealhulgas tasaarvestust vajavate mõjunäitajate puhul, mis on loetletud määruse (EL) 2022/1475 III lisas.
Peamised andmeallikad		Hindamised põhinevad väljund-, tulemus-, mõju- ja kontekstinäitajatel – artikli 6 lõige 1
Andmete esitamise institutsiooniline kord		Kasutada võib ka muid näitajaid ning kvalitatiivset ja kvantitatiivset teavet – artikli 6 lõige 2
Andmete kvaliteedi kontrolli kord	Vajaduse korral osalejate andmehaldussüsteemide alane koolitus	Arvestades uut andmetüpoloogiat (uue ÜPP struktuur), võib andmehalduses osalejate suutlikkuse suurendamiseks olla vaja erikoolitusi.
Andmelüngad ja meetmed nende kõrvaldamiseks		

⁴⁸ Määruse (EL) 2022/1475 II lisa punkt 5.

Selle jao seosed hindamiskava teiste osadega

- 1. jagu. Eesmärgid ja vajadused: hindamisteemad ja -toimingud, eelkõige erieesmärgid ja hinnatavad teemad, annavad teavet andmete ja teabe korralduse jaoks, et tagada andmete kättesaadavus.
- 2. ja 3. jagu. Juhtimine ja sidusrühmade kaardistamine: mõnel sidusrühmal, kes on kaardistamise käigus välja selgitatud või kes osalevad juhtimises, on andmete ja teabe korralduses oma roll, näiteks võivad mõned sidusrühmad olla andmete esitajad.
- 4. jagu. Ajakava: hindamiskava ajakavas tuleb arvestada andmete ja teabe korraldusega, näiteks kui luuakse elektrooniline andmete kogumise süsteem, tuleb see kavandada.
- 7. jagu. Ressursid, tehniline tugi ja suutlikkuse suurendamine: andme- ja teabevajadusi tuleks arvesse võtta ka seireks ja hindamiseks vajalike ressursside kavandamisel ning suutlikkuse suurendamisel, mis on vajalik andmete kogumise ja haldamise oskuste parandamiseks.

Käsitletavad põhimõisted

Rakendusmääruse artikli 7 lõikes 2 osutatud korra lühikirjeldus, millega tagatakse **andmete kättesaadavus** seireks ja hindamiseks, sealhulgas peamiste kasutatavate **andmeallikate** kindlaksmääramine, andmete esitamise **institutsiooniline kord** ja andmete kvaliteedikontrolli kord. See osa peaks hõlmama ka **andmelünkade** kindlakstegemist ja nende kõrvaldamiseks võetavaid meetmeid, sealhulgas **andmesüsteemide** õigeaegset toimimist.

Andmete kättesaadavus: see viitab hindamiste jaoks vajalikele andmetele ja teabele, mis peaksid olema õigel ajal kättesaadavad andmete jaotamise nõutaval tasandil (riigi, piirkondlik, kohalik) ja nõutud vormingus. Selleks on tähtis selgitada välja **peamised andmeallikad**, mis võivad olla riiklikud või piirkondlikud statistikaüksused, uurimiskeskused, ettevõtjad ja muud andmete esitajad.

Institutsiooniline kord: see viitab vajalikele kokkulepetele, mille liikmesriigid andmete esitajatega sõlmivad, sealhulgas andmete kvaliteedi kontrolli kord. Institutsioonilises ja kvaliteedikontrolli korras võetakse arvesse hindamiste jaoks olulist territoriaalset ulatust ja see hõlmab haldusregistrite andmete statistilist kasutamist⁴⁹.

Andmelüngad: varem on seda kitsaskohta küllalt sageli ette tulnud. Need lüngad tulenevad asjakohaste andmeallikate ebapiisavusest, olemasolevate andmeallikate ja andmekogumismeetodite vähesest ühtlustamisest, aegridade analüüside tegemiseks piisavate andmete puudumisest ning teatavate sekkumiste piiratud või hilinenud rakendamisest jne. Hindamiskava peaks sisaldama meetmeid selliste lünkade kaotamiseks. Sellega seoses on üks põhimeede selle tagamine, et **andmesüsteemid** oleksid paigas ja vajaliku konfiguratsiooniga ning toimiksid õigeaegselt. Sellega seoses on väga asjakohased eelmise programmitöö perioodist saadud kogemused.

⁴⁹ Rakendusmääruse artikli 7 lõige 2.

Käsitletavad põhiküsimused

- Milliseid andmeid on erinevateks hindamiseks vaja (andmed ühiste ja muude näitajate väärtuste kohta, muu kvantitatiivne ja kvalitatiivne teave jne)?
- Millised andmeallikad on saadaval ja milliseid on veel vaja?
- Milliste andmelünkadega tuleb arvestada?
- Millised on peamised meetodilised probleemid, mis tuleb andmelünkade kõrvaldamiseks lahendada?
- Kuidas hinnatakse andmete kättesaadavust varasemate kogemuste valguses?
- Millised andmesüsteemid on juba olemas ja kuidas neid kohandada / läbi vaadata?
- Millised on piiratud andmetele juurdepääsu tingimused ja võimalikud õiguslikud nõuded?
- Milliseid meetmeid on vaja, et hindajad pääseksid hindamiseks vajalikele andmetele ligi?
- Kuidas tagatakse andmete kogumise ajal selged ja ühtsed määratlused eri sidusrühmade/andmesitajate seas?
- Milliseid ressursse (rahalisi, tehnilisi, inimressursse jne) on andmete kogumiseks vaja?

Territoriaalsed aspektid

Institutsioonilises ja kvaliteedikontrolli korras võetakse arvesse hindamiste jaoks olulist territoriaalset ulatust ja see hõlmab haldusregistrite andmete statistilist kasutamist⁵⁰. Konkreetsed küsimused, mida tuleb kaaluda, hõlmavad järgmist:

- piirkondlike ametiasutustega sõlmitud teabe edastamise lepingud. Oluline on määratleda igas piirkonnas piirkonnasiseselt võimalikud kokkulepped teabe hankimiseks teiste piirkondlikul tasandil tegutsevate esindajatega;
- teabe õigeaegseks koondamiseks on oluline anda piirkondadele konkreetsed suunised, mis võimaldavad andmete/teabe samaaegset ühtlast edastamist;
- vajaduse korral peab kogutud teave võimaldama andmete mugavat jaotamist territoriaalsel/piirkondlikul tasandil;
- asjakohane on kaaluda ja analüüsida piirkondade rolli nii andmete esitajate kui ka potentsiaalsete kasutajatena.

Selle jao soovituslik ülesehitus

1. Seire kord ja mehhanismid
2. Andmevajadused ja andmeallikad hindamiste jaoks
3. Andmete korraldus

⁵⁰ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 7 lõige 2.

4. Andmelüngad ja meetmed nende kõrvaldamiseks
5. Suutlikkuse suurendamise vajadused

3.6 Teavitustegevus ja järelmeetmed

Mida hindamiskava see jagu peaks sisaldama

Hindamiskava selles osas tuleks kirjeldada lähenemisviise ja vahendeid seoses teabe edastamise ja järelmeetmetega, kasutades eelmistest programmitöö perioodidest saadud kogemusi ning pannes paika teavitustegevuse miinimumstandardid ja hindamistulemuste järelmeetmed. Käesolevates suunistes pakutakse andmeid ja teavet käsitleva jao jaoks täiendavat sisu, mida kirjeldatakse allolevas tabelis.

Tabel 7. Hindamiskava 6. jao kavandatav sisu

Miinimumsisu ⁵¹	Täiendav sisu	Põhjendus
Hindamistulemuste sihtrühmadele levitamise kanalite/mehhanismide kirjeldus Hindamistulemuste kasutamise ja jälgimise mehhanismide kirjeldus	Teavituskava kirjeldus	Paigas peaksid olema nii levitamise kui ka üldine teavituskava.
	Hindamistulemuste edastamise eesmärgid	See peaks olema iga teavitusprotsessi lahutamatu osa.
	Riiklike ÜPP võrgustike roll	ÜPP võrgustikud on peamine teavitus- ja levitamiskanal ning nende rolli tasub üksikasjalikumalt kirjeldada.
	Seirekomisjoni roll	Seirekomisjonil on oluline roll hindamistulemuste, sealhulgas soovitude järelmeetmetega seotud edusammude kontrollimisel.
<p>Selle jao seosed hindamiskava teiste osadega</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>1. jagu. Eesmärgid ja vajadused</u>: hindamistulemused (teemad ja toimingud) edastatakse ning soovitude alusel võetakse järelmeetmeid. • <u>2. jagu. Juhtimine ja koordineerimine</u>: juhtimisstruktuuridesse kaasatud osalejad/asutused saavad anda oma panuse teavitustegevusse ning järelmeetmete kanalite ja meetmete kavandamisse ja rakendamisse. • <u>3. jagu. Sidusrühmade kaardistamine</u>: mõnel sidusrühmal on teavitustegevuses ja/või hindamistulemuste järelmeetmetes eriline roll. • <u>4. jagu. Ajakava</u>: hindamiskava ajakavas tuleb arvesse võtta teavitustegevust ja järelmeetmeid. 		

⁵¹ Määruse (EL) 2022/1475 II lisa punkt 6.

Käsitletavat põhimõisted

Selle kirjeldus, kuidas levitatakse **hindamistulemusi sihtrühmadele**, sealhulgas selliste **mehhanismide** kirjeldus, mis on kehtestatud hindamistulemuste kasutamiseks ja **jälgimiseks**.

Hindamise tulemused: hindamistulemused, sealhulgas järeldused ja soovitusel, peaksid põhinema kindlatel tõenditel. Seejärel saavad sihtrühmad neid mitmesugustel eesmärkidel kasutada, nt rakendamise parandamiseks (ÜPP strateegiakava juhid), tulevase poliitika kavandamiseks (poliitikakujundajad), poliitika tulemustest teadlikkuse suurendamiseks (üldsus).

Teavitustegevus: see tagab, et hindamise tulemused (MIS) edastatakse õigetele adressaatidele (KES), õiges vormingus (KUIDAS) ja õigel ajal (MILLAL).

Sihtrühmad: hindamise sidusrühmad ELi, riigi ja piirkondlikul tasandil, näiteks poliitikakujundajad, hindajad, teadlased, toetusesaajad ja laiem avalikkus.

Kehtestatud mehhanismid: need viitavad teabekanalitele, st vahenditele (nt e-post, internet, intranet, infoleht, üritused), mille kaudu hindamistulemusi levitatakse.

Hindamistulemuste järelmeetmed: seda saab teha eri mehhanismide abil (nt tegevuskavad, seminarid, õpikojad, komiteed, teadmiste vahendamine⁵²), et kasutada hindamistel saadud kogemusi ja soovitusi ÜPP strateegiakava rakendamisel ja poliitikatsüklis, sealhulgas tulevase poliitika kujundamisel. Hindamiste käigus saadud teadmiste kasutamine on iga hindamise peamine eesmärk. Teadmiste kasutamist tuleks süstemaatiliselt edasi analüüsida ja teadmisi tuleks jagada. Hindamistulemuste järelmeetmetega seotud edusammud on üks seirekomisjoni ülesannetest⁵³.

Käsitletavat põhiküsimused

Seoses teavitustegevusega:

- Millised on teavitustegevuse vajadused liikmesriikides?
- Kuidas hindamistulemusi kõige paremini edastada ja asjaomaste sidusrühmadeni jõuda?
- Milliste teabekanalitega võib arvestada?

Seoses sihtrühmadega:

- Kes on üldiselt hindamise ja iga konkreetse hindamise tulemuste sihtrühmad (asjaomased sihtrühmad)?

⁵² Mõistet „teadmiste vahendamine“ on hästi kirjeldatud väljaandes „*Evaluation Matters - The Evaluation Policy for European Union Development Co-operation*“ (<https://op.europa.eu/s/w7MN>). „Teadmiste vahendamine“ on eraldi samm tulemuste kasutuselevõtu edendamisel. See hõlmab teadmiste kasutamist selle kohta, kuidas see muutusi mõjutab. Selle eest vastutab hindamise juht. Hindamise sisust tulenevate tõendite ja järelduste edendamiseks on aga parimad võimalused peamistel kasutajatel. Hindamise juht aitab peamistel kasutajatel koostada tegevuskava selle kohta, kuidas nad kavatsevad seda teha. Need toimingud võivad olla näiteks järgmised:

- sisemise kavandamistsükli võimaluste väljaselgitamine, millal tuleks hindamist otsuste tegemisel kasutada ja kes nende sisendite eest vastutab,
- väliste võimaluste kindlakstegemine, et kasutada hindamise tõendeid ja tulemusi muutuste mõjutamiseks,
- metahindamised (hindamiste süstemaatiline süntees), mis korraldatakse sarnaste teemade kohta saadud põhiliste teadmiste koondamiseks.

⁵³ Määruse (EL) 2021/2115 artikli 124 lõike 3 punkt d.

Seoses rollidega:

- Milline on seirekomisjoni roll teavitustegevuse ja järelmeetmete protsessis?
- Milline on riikliku ÜPP võrgustiku roll teavitustegevuse ja järelmeetmete protsessis?
- Milline roll on selles korraldusasutusel, makseasutusel, sekkumiste juhtidel, piirkondliku tasandi haldusasutustel jne?
- Milliseid teisi struktuure saab kasutada hindamistulemuste edastamiseks (töörühmad, võrgustikud jne)?

Seoses järelmeetmetega:

- Kuidas jälgida hindamistulemuste ja soovituste kasutamist?
- Kuidas tagada, et hindamistulemused parandaksid programmi rakendamist?

Territoriaalsed aspektid

- On väga oluline, et piirkonnad saaksid hindamiste tulemusi kasutada ja integreerida need otsuste tegemisse kõigi sekkumiste kohta, mis on kindlaks määratud / mida on muudetud ja mida hallatakse piirkondlikul tasandil.
- Hindamiste eesmärk peaks olema ka teha üldisi järeldusi, mis on asjakohased eri piirkondade jaoks. Selleks võivad teatavad riigi tasandi hinnangud hõlmata juhtuuringuid, mis võimaldavad teha järeldusi piirkondlikul tasandil. See võib olla hea valik, kui teatavad tehnikad annavad tulemusi riigi ja piirkondlikul tasandil (nt homogeenne uuring, mida saab iga piirkonna puhul eraldi analüüsida).
- Lisaks on asjakohane lisada mehhanismid hindamistulemuste ja nende mõju käsitlemiseks/arutamiseks piirkondlikul tasandil piirkondlike ametiasutustega.

Selle jao soovituslik ülesehitus

1. Kasutatud lähenemisviis ja eelmistest programmitöö perioodidest saadud kogemused
2. Hindamistulemuste edastamise eesmärgid
3. Üldine teavituskava, sealhulgas teavitamiskanalid ja sihtrühmad
4. Järelmeetmed hindamisel antud soovituste rakendamise ja hindamistulemuste kasutamise tagamiseks

3.7 Ressursid, tehniline tugi ja suutlikkuse suurendamine

Mida hindamiskava see jagu peaks sisaldama

Hindamiskava selles osas tuleks kirjeldada selle rakendamiseks vajalikke ressursse ning tehnilist tuge ja suutlikkuse suurendamise meetmeid. Selle jao sisu peaks tagama, et hindamiskava rakendamiseks on – laias tähenduses – piisavalt suutlikkust.

Tabel 8. Hindamiskava 7. jao kavandatav sisu

Miinimumsisu ⁵⁴	Täiendav sisu	Põhjendus
Ressursside kirjeldus (inim-, finants- ja tehnilised vahendid, sealhulgas IT) Rakendustoe kirjeldus: sidusrühmade ja haldusasutuste (riiklik, piirkondlik, kohalik tasand, sealhulgas kohalikud tegevusrühmad) toetusvajadused, tehniline tugi, suunised, suutlikkuse suurendamine	Kohalike tegevusrühmade suutlikkuse suurendamise struktureeritud kava kohalike arengustrateegiate hindamiseks	Kohalikud tegevusrühmad on oma hindamiskultuuri parandanud, kuid 2014.–2020. aastate kogemused näitavad, et puudusi leidub ikka, eriti seoses hindamisraamistike ja -meetoditega ⁵⁵ . Suutlikkuse suurendamise erikava aitab parandada ka kohalike tegevusrühmade hindamiskultuuri.

⁵⁴ Määruse (EL) 2022/1475 II lisa punkt 7 ning artikli 7 lõiked 3 ja 4.

⁵⁵ Seda järeldust toetavad hindamise kasutajatoe mitmesugused suutlikkuse suurendamise meetmed, nt https://enrd.ec.europa.eu/sites/default/files/evaluation_publications/fs-026-it-lags.pdf ning [toetav uuring, mis käsitleb programmi LEADER mõju tasakaalustatud territoriaalsele arengule](#).

Selle jao seosed hindamiskava teiste osadega

- 1. jagu. Eesmärgid ja vajadused: ressursside planeerimisel tuleks arvestada kavandavate hindamisteemade ja -toimingutega.
- 4. jagu. Ajakava: peab sisaldama kõiki tehnilise toe ja suutlikkuse suurendamise meetmeid.
- 2. ja 3. jagu. Juhtimine ja koordineerimine / sidusrühmade kaardistamine: juhtimisse kaasatud osalejatel/asutustel/struktuuridel ja teistel sidusrühmadel on vajadusi, mida tuleks seoses suutlikkuse suurendamise vajadustega arvesse võtta.

Käsitletavad põhimõisted

Hindamiskava rakendamiseks vajalike ja kavandatud **ressursside**, sh haldussuutlikkuse, andmete, rahaliste vahendite, IT-vajaduste kirjeldus.

Määruse artikli 7 lõigetes 3 ja 4 osutatud programmitoetuse rakendamise kirjeldus, sealhulgas **tehniline tugi ja suutlikkuse suurendamise** meetmed, millega tagatakse, et hindamiskava on võimalik täielikult rakendada, ning kohalikele tegevusrühmadele kavandatud toetus kohalike arengustrateegiade hindamiseks.

Ressursid: see osutab hindamiskava elluviimiseks vajalikele rahalistele, tehnilistele ja inimressurssidele. Tehniliste ressursside hulka kuuluvad näiteks andmesüsteemid, andmebaasid, IT-vahendid jne.

Tehniline tugi ja suutlikkuse suurendamine: see viitab hindamiskava elluviimiseks vajalikele oskustele ja välisele toele (nt analüüs, vahendid, suunised). Need võivad hõlmata tehnilisi oskusi / IT-oskusi, meetodilisi ja/või analüüsioskusi. Tuge ja suutlikkuse suurendamist pakutakse pärast seda, kui riigi, piirkondlikul ja kohalikul tasandil ÜPP strateegiakavade hindamise kaasatud sidusrühmade ja haldusasutuste, sealhulgas kohalike tegevusrühmade toetusvajadused on kindlaks tehtud⁵⁶. Tuge võib pakkuda koolituse, suuniste ja muude asjakohaste suutlikkuse suurendamise meetmete vormis, mida pakub riiklik ÜPP võrgustik või mida pakutakse koostöös sellega⁵⁷. Nende meetmete puhul tuleks arvesse võtta asutuste ja sidusrühmade mitmekesisist suutlikkust seire ja hindamise valdkonnas⁵⁸. Samas aitavad hindamisega seotud suutlikkuse suurendamise meetmed kaasa ka hindamise olulisuse kohta teadlikkuse suurendamisele ja hindamiskultuuri loomisele.

Käsitletavad põhiküsimused

- Kas hindamiskava rakendamiseks on olemas asjakohased (inim-, rahalised ja tehnilised) ressursid?
- Kuidas on võimalik asjakohaseid ressursse vajaduse korral hankida?

⁵⁶ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 7 lõige 3.

⁵⁷ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 7 lõige 4.

⁵⁸ Määruse (EL) 2022/1475 artikli 7 lõige 3.

- Millised on suutlikkuse suurendamise vajadused hindamiskava rakendamiseks ja kuidas need kogu rakendusperioodi jooksul välja selgitada?
- Millised toetus- ja hindamissuutlikkuse suurendamise meetmed on milliste asutuste ja sidusrühmade jaoks asjakohasemad?
- Kuidas suutlikkuse suurendamist riigi, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, sealhulgas kohalike tegevusrühmade jaoks kavandada ja ellu viia?
- Kui suur on eri hindamistoimingute olemasolev eelarve?

Territoriaalsed aspektid

- Olenevalt piirkondade hindamiskava rakendamisel võetud rollist on oluline tagada, et neil oleksid olemas vajalikud rahalised ja tehnilised vahendid.
- Kaaluda tuleb koolitusi ja muid toetusmeetmeid, mis tagavad piirkondade piisava osalemise hindamisprotsessis.

Selle jao soovituslik ülesehitus

1. Hindamiskava rakendamiseks vajalikud (rahalised, inim-, andme-, IT-) ressursid.
2. Tehnilise toe ja suutlikkuse suurendamise meetmed (loetelu, sisu, ajakava)
3. Kohalike tegevusrühmade suutlikkuse suurendamise struktureeritud kava

LISA – HINDAMISKRITEERIUMIDE MÄÄRATLUSED

Hindamiskriteeriumide jaoks kasutatud määratlused on esitatud parema õigusloome vahendite komplekti vahendis nr 47⁵⁹ ja kokkuvõtlikult järgmises selgituses.

1. selgitus. Kasutatud hindamiskriteeriumide määratlused

TULEMUSLIKKUS

Tulemuslikkuse analüüsis võetakse arvesse, kui edukad on olnud ELi meetmed oma eesmärkide saavutamisel või nende poole liikumisel. Hindamine peaks kujundama a) arvamuse seni tehtud edusammude kohta ja b) ELi meetmete rolli kohta täheldatud muutuste saavutamisel. Tulemuslikkuse analüüsis tuleks tähelepanelikult vaadelda ka ELi sekkumisest saadavat kasu, mis tekib eri sidusrühmadele (parema õigusloome vahendid, vahend nr 47, lk 403).

Tulemuslikkuse puhul tuleb arvestada kahe tasemega: a) tegevuse tulemuslikkus, mille puhul hinnatakse ÜPP erieesmärkide täitmisel tehtud edusamme, lähtudes tulemusnäitajate sihtväärtustest, ja b) mõjud, mille puhul hinnatakse mõjunäitajate alusel ÜPP üld- ja erieesmärkide täitmisel tehtud edusamme.

TÕHUSUS

Tõhususe all käsitletakse ressursse, mida on sekkumisel kasutatud muutuste saavutamiseks. Tõhususe analüüsis tuleks tähelepanelikult vaadelda ELi sekkumise kulusid, mis tekivad eri sidusrühmadele. Tõhususe analüüsis tuleks ka võrrelda kindlakstehtud kulusid tulemuslikkuse kriteeriumi alusel kindlakstehtud kasuga ning uurida lihtsustamise ja koormuse vähendamise potentsiaali. (Parema õigusloome vahendid, vahend nr 47, lk 404 ja 405)

ASJAKOHASUS

Asjakohasuse all käsitletakse vajaduste ja probleemide vahelist seost sekkumise kavandamise ja selle rakendamise ajal. Asjakohasuse hindamisel peaks käsitleda ka seost ELi praeguste ja tulevaste vajaduste ja probleemide ning sekkumise eesmärkide vahel. (Parema õigusloome vahendid, vahend nr 47, lk 407).

SIDUSUS

Sidususe hindamine hõlmab selle uurimist, kui hästi (või halvasti) eri sekkumised, ELi / rahvusvahelised poliitikasuunad või riiklikud/piirkondlikud/kohalikud poliitikaelemendid koos toimivad. „Sisemise“ sidususe kontrollimine tähendab selle uurimist, kuidas sama ELi sekkumise eri komponendid oma eesmärkide saavutamiseks koos toimivad. „Välise“ sidususe kontrollimine tähendab, et sarnaseid kontrole saab korraldada ka muude (väliste) sekkumiste puhul eri tasanditel. Vajaduse korral võib sidususe analüüs hõlmata kontrollimist, kas sekkumised on kooskõlas Euroopa roheline kokkuleppe eesmärkidega või kas sekkumine on kooskõlas üldiste keskkonnaeesmärkidega (nt kliimamäärus) või muude keskkonnaalaste poliitikasuundadega. (Parema õigusloome vahendid, vahend nr 47, lk 408).

LIIDU LISAVÄÄRTUS

ELi lisaväärtus osutab muudatustele, mis tulenevad ELi sekkumisest, lisaks sellele, mida oleks võinud liikmesriikide meetmetest mõistlikult eeldada. Subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt (Euroopa Liidu lepingu artikkel 5) ja valdkondades, mis ei kuulu tema ainupädevusse, peaks EL tegutsema ainult siis, kui eesmärke saab paremini saavutada liidu, mitte liikmesriikide meetmetega. (Parema õigusloome vahendid, vahend nr 47, lk 409).

⁵⁹ Parema õigusloome vahendid – 6. peatükk (europa.eu).

European Evaluation Helpdesk for the CAP

Rue Belliard 12,
1040 Brussels, Belgium
+32 2 808 10 24

evaluation@eucapnetwork.eu

https://eu-cap-network.ec.europa.eu/index_en

Funded by
the European Union